

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МЕДИЧНИЙ ІНСТИТУТ

ПОГОДЖЕНО

Начальник управління
освіти та науки МОЗ України
професор

_____ О. П. Волосовець
" ___ " _____

ПОГОДЖЕНО

Директор
Медичного інституту СумДУ
професор

_____ В. Е. Маркевич
" ___ " _____

ПОГОДЖЕНО

Інститут інноваційних технологій і
змісту освіти МОН України

_____ К. М. Левківський
" ___ " _____

ПРОГРАМА

**підвищення кваліфікації лікарів на курсах тематичного вдосконалення
«Невідкладні стани в акушерстві і гінекології»
за напрямом підготовки 1101 «Медицина»**

ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форма навчання	Кількість годин					Разом
	Лекції	Семінари	Практичні заняття	Контроль	Додаткові програми	
Очна	36	20	78	10	12	156

Затверджено на засіданні
Вченої ради СумДУ « ___ » _____ 2010 року
протокол №

Ректор _____ А.В. Васильєв

Суми 2010

1. Цілі та задачі дисципліни, її місце в навчальному плані та роль у підготовці спеціаліста

1.1 Цілі дисципліни, її місце в системі підготовки спеціаліста

Мета: підготувати лікаря акушера-гінеколога до атестації на відповідну категорію та визначити рівень його знань та умінь відповідно до кваліфікаційних вимог;

1.2 Задачі вивчення дисципліни, формування знань і вмінь

По закінченню циклу удосконалення “Невідкладні стани в акушерстві та гінекології” лікар повинен знати:

- регуляцію пологової діяльності, аномалії пологової діяльності;
- партограму;
- методи обстеження стану плода;
- знеболення в акушерстві та гінекології;
- ендоскопічні методи лікування невідкладних станів в гінекології;
- реанімація та інтенсивна терапія новонароджених;
- екстрагенітальні захворювання в акушерстві та гінекології;
- кровотечі в акушерстві, геморагічний шок в акушерстві та гінекології;
- гестози;
- травматизм в акушерстві та гінекології;
- ФПН, гіпоксія плода;
- гнійно – септичні захворювання в акушерстві;
- гнійно – септичні захворювання в гінекології;
- передопераційна підготовка та після операційне ведення акушерських та гінекологічних хворих;
- передракові захворювання та пухлини жіночих статевих органів;
- емболія навколоплідними водами та тромбоемболічні ускладнення в акушерстві та гінекології;
- кесарів розтин у сучасному акушерстві;
- акушерські щипці та плодоруйнуючі операції;
- тазові передлежання, неправильні передлежання плода.

По закінченню тематичного циклу удосконалення “Невідкладні стани в акушерстві та гінекології” лікар повинен уміти надавати невідкладну допомогу при:

- геморагічному шоці в акушерській клініці;
- ДВС-синдромі в акушерській клініці;
- тромбоемболії систему легеневої артерії;
- емболії навколоплідними водами;
- септичному шоці;
- прееклампсії тяжкого ступеня;
- еклампсії та екламптичній комі;
- передлежанні плаценти;
- передчасному відшаруванні нормально розташованої плаценти;
- порушенні прикріплення і відокремлення плаценти;

- гіпотонії матки;
- розривах та гематомі піхви та промежини;
- розриві шийки матки III ступеня;
- розриві матки;
- перекруті ніжки пухлини;
- порушенні живлення лейоматозного вузла;
- гнійні тубооваріальні пухлини;
- травматичних пошкодженнях статевих органів;
- диференційна діагностика з гострою хірургічною патологією (апендицит, кишкова непрохідність, перфоративна виразка шлунка, холецистит, ниркова коліка гострих гінекологічних захворювань).

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
підвищення кваліфікації лікарів на курсах тематичного
удосконалення
«Невідкладні стани в акушерстві і гінекології»

Код	Назва курсу і розділу	Кількість годин				
		Лекції	Семінари	Прак занят	Іспит	Разом
1.	Регуляція пологової діяльності, аномалії пологової діяльності. Портограма.	-	-	-	-	2
2.	Методи обстеження стану плоду.	2	-	2	-	2
3.	Знеболення в акушерстві та гінекології.	-	-	2	-	2
4.	Ендоскопічні методи лікування невідкладних станів в гінекології.	-		6	-	10
5.	Реанімація та інтенсивна терапія новонароджених.	-	2	12	-	16
6.	Екстрагенітальні захворювання в акушерстві та гінекології.	6	-	8	-	8
7.	Кровотечі в акушерстві, геморагічний шок в акушерстві та гінекології.	2	4	8	-	14
8.	Гестози.	2	2	4	-	6
9.	Травматизм в акушерстві та гінекології.	2	2	-	-	4
10.	ФПН, гіпоксія плода. Невинашивание плода.	4	2	-	-	2
11.	Гнійно – септичні захворювання в акушерстві.	2	2	8	-	12
12.	Гнійно – септичні захворювання в гінекології.	4	2	6	-	14
13.	Передопераційна підготовка та після операційне ведення акушерських та гінекологічних хворих.	-	2	6	-	8
14.	Передракові захворювання та пухлини жіночих статевих органів і молочних залоз.	4	2	10	-	16
15.	Емболія навколоплідними водами та тромбоемболічні ускладнення в	2	2	2		6

	акушерстві та гінекології.					
16.	Кесарів розтин в сучасному акушерстві.	2	-	2		4
17.	Акушерські щипці та плодоруйнуючі операції.	-	2	-	-	2
18.	Тазові передлежання, неправильні передлежання плода.	-	2	2	-	6
Базовий контроль знань.		-	-	-	2	2
Заключний контроль знань.		-	-	-	2	2
Іспит.		-	-	-	6	6
Разом:		36	20	78	10	144
Організація екстреної медичної допомоги населенню в надзвичайних ситуаціях.		-	-	-	-	6
Проблеми СНІДу в акушерстві та гінекології.		-	-	-	-	6
Разом						156

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ
циклу тематичного удосконалення
«Невідкладні стани в акушерстві та гінекології»

№	ТЕМА	Години
1	Сучасні погляди на етіологію, патогенез пізніх гестозів. Клініка, діагностика. Надання невідкладної допомоги при пізніх гестозах.	2
2	Розрив матки: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи лікування. Основні принципи надання невідкладної допомоги при розриві матки.	2
3	Геморагічний шок в акушерстві. Принципи надання невідкладної допомоги.	2
4	Гнійно-септичні захворювання в післяпологовому періоді: етіологія, патогенез, клініка, діагностика. Надання невідкладної допомоги при гнійно-септичних захворюваннях.	2
5	Кесарів розтин: сучасні покази до операції та сучасна техніка оперативних втручань.	2
6	Сучасні погляди на етіологію, патогенез септичного шоку в акушерстві. Клініка, діагностика. Надання невідкладної допомоги при септичному шоку.	2
7	Фетоплацентарна недостатність: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи лікування. Основні принципи надання невідкладної допомоги при фетоплацентарній недостатності.	2
8	Особливості перебігу вагітності, пологів і післяпологового періоду при гіпертонічній хворобі. Невідкладна допомога при гіпертонічному кризі.	2
9	Особливості перебігу вагітності, пологів і післяпологового періоду при вадах розвитку серця. Невідкладна допомога.	2

10	Особливості перебігу вагітності, пологів і післяпологового періоду при цукровому діабеті. Невідкладна допомога.	2
11	Особливості перебігу вагітності, пологів і післяпологового періоду при пієлонефриті і сечокам'яній хворобі. Принципи надання невідкладної допомоги.	2
12	Емболія навколоплідними водами: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи лікування. Основні принципи надання невідкладної допомоги при емболії навколоплідними водами.	2
13	Невиношування вагітності: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи терапії.	2
14	Кісти і кістоми яєчників: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи терапії.	2
15	Сучасні погляди на лейоміому матки та принципи надання невідкладної терапії при ускладненому перебігу лейоміоми матки.	2
16	Медичний і септичний аборт. Діагностика та принципи терапії ускладнень абортів.	2
17	Принципи антенатального спостереження за станом плода. Роль УЗД в діагностиці стану плода.	2
18	Тромбоемболічні ускладнення в акушерстві. Особливості надання невідкладної допомоги.	2
Всього		36

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
циклу тематичного удосконалення
«Невідкладні стани в акушерстві та гінекології»

№	ТЕМА	Години
1	ДВЗ синдром в акушерстві: діагностика та принципи надання невідкладної допомоги.	2
2	Акушерський перитоніт: етіологія, патогенез, клініка, діагностика. Профілактика перитоніту після кесарева розтину. Основні принципи надання невідкладної допомоги при акушерському перитоніті.	2
3	Вплив негативних факторів на стан плода і новонародженого. Синдром затримки розвитку плода. Гіпоксія плода. Принципи	2

	надання невідкладної допомоги при станах, що загрожують плоду.	
4	Особливості перебігу вагітності, пологів і післяпологового періоду при гіпотонічній хворобі. Принципи лікування.	2
5	Особливості перебігу вагітності, пологів і післяпологового періоду при гострому та хронічному холециститих. Принципи надання невідкладної допомоги.	2
6	Холестатичний гепатоз вагітних. Гострий жировий гепатоз вагітних. Особливості надання невідкладної допомоги.	2
7	Особливості діагностики гострого апендициту у вагітних. Принципи надання невідкладної допомоги.	2
8	Гемотрансфузія в акушерстві та гінекології.	2
9	Принципи надання невідкладної допомоги с ДМК	2
10	Особливості діагностики гестаційного цукрового діабету, принципи терапії. Невідкладна допомога при гіперглікемічній і гіпоглікемічній комах.	2
Всього		20

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
циклу тематичного удосконалення
«Невідкладні стани в акушерстві та гінекології»

№	ТЕМА	Години
1	Аномалії пологової діяльності: етіологія, патогенез, клініка, діагностика. Надання невідкладної допомоги при аномаліях пологової діяльності.	2
2	Кровотечі в першій половині вагітності: діагностика та принципи надання невідкладної допомоги.	2
3	Кровотечі в другій половині вагітності: діагностика та принципи надання невідкладної допомоги.	2
4	Кровотечі в ранньому і пізньому післяпологовому періодах: діагностика та принципи надання невідкладної допомоги.	2
5	Ектопічна вагітність. Сучасна діагностика і надання невідкладної допомоги.	2
6	Особливості перебігу вагітності, пологів і післяпологового періоду при порушеннях ритму. Невідкладна допомога.	2

7	Особливості перебігу бронхіальної астми при вагітності, пологах і післяпологовому періоді. Принципи надання невідкладної допомоги.	2
8	Особливості перебігу вагітності, пологів і післяпологового періоду при специфічних та неспецифічних захворюваннях легень. Невідкладна допомога.	2
9	Особливості діагностики гострого панкреатиту у вагітних. Принципи надання невідкладної допомоги.	2
10	Особливості перебігу вагітності, пологів і післяпологового періоду при гломерулонефриті. Невідкладна допомога при гострій нирковій недостатності.	2
11	Перекрути кісти яєчника: етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи терапії.	2
12	Тубооваріальні утворення в гінекології: діагностика та принципи надання невідкладної допомоги.	4
13	Анестезіологічне забезпечення акушерських та гінекологічних операцій.	4
14	Підготовка до гінекологічних операцій, знеболення та післяопераційний догляд.	4
15	Підготовка до акушерських операцій, знеболення та післяопераційний догляд.	4
16	Плодоруйнуючі операції: сучасні покази до операції, знеболення та техніка оперативних втручань.	2
17	Акушерські щипці: сучасні покази до операції, знеболення та техніка накладення щипців.	2
18	Первинна реанімація новонародженого в пологовій залі. Інтенсивна терапія новонароджених у відділенні реанімації.	4
19	Тазове передлежання.	4
20	Ранні та пізні ускладнення після кесарева розтину.	
21	Травматичне пошкодження статевих шляхів.	1
22	Ведення хворих після патологічної крововтрати.	1
23	Ведення хворих із апоплексією яєчника.	2
24	УЗ діагностика невідкладних станів плода.	2

25	Ендоскопічні методи в діагностиці та лікуванні невідкладних станів.	4
26	Ведення передчасних пологів.	2
27	Ведення хворих із ектопічної вагітністю. Операція на додатках матки.	2
28	Тромбоемболічні ускладнення. Особливості надання невідкладної допомоги.	2
Всього		78

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ

1. Невідкладна допомога при ектопічній вагітності
2. Невідкладна допомога при центральному передлежанні плаценти
3. Невідкладна допомога при асфіксії новонародженого середнього ступеня тяжкості
4. Невідкладна допомога при асфіксії новонародженого важкого ступеня
5. Невідкладна допомога при розриві маткової труби
6. Невідкладна допомога при гематомі вульви ,зовнішніх статевих органів
7. Невідкладна допомога при матковій кровотечі в менопаузі
8. Невідкладна допомога при прееклампсії важкого ступеня
9. Невідкладна допомога при прееклампсії
- 10.Невідкладна допомога при еклампсії
- 11.Невідкладна допомога при запущеному поперечному положенні плоду
- 12.Невідкладна допомога при загрозі розриву матки
- 13.Невідкладна допомога при набряку легень у вагітних
- 14.Невідкладна допомога при емболії навколоплідними водами
- 15.Невідкладна допомога при боковому передлежанні плаценти
- 16.Невідкладна допомога при передчасному відшаруванні плаценти 1 ступеня
- 17.Невідкладна допомога при розриві тубооваріальної пухлини
- 18.Невідкладна допомога при розриві промежини 3 ступеня
- 19.Невідкладна допомога при відшаруванні плаценти 3 ступеня
- 20.Невідкладна допомога при матці Кювелера
- 21.Невідкладна допомога при кровотечі в 3 періоді пологів
- 22.Невідкладна допомога при емболії легеневої артерії
- 23.Невідкладна допомога при гіпо- , атонічній кровотечі
- 24.Невідкладна допомога при передлежанні плаценти
- 25.Невідкладна допомога при гіпоглікемічній комі
- 26.Невідкладна допомога при геморагічному шоці 2 ступеня
- 27.Невідкладна допомога при геморагічному шоці 3 ступеня
- 28.Невідкладна допомога при кровотечах в акушерстві
- 29.Невідкладна допомога при аборті, що почався
- 30.Невідкладна допомога при загрозі самовільного аборту

31. Невідкладна допомога при аборті в ході
32. Невідкладна допомога при симптомі нижньої порожнистої вени
33. Невідкладна допомога при розриві матки, що здійснився
34. Невідкладна допомога при гіпотонічному кризі у вагітних
35. Невідкладна допомога при травмі м'яких пологових шляхів
36. Невідкладна допомога при розриві кісти яєчника
37. Невідкладна допомога при щільному прикріпленні плаценти
38. Невідкладна допомога при апоплексії яєчника
39. Невідкладна допомога при Нелр-синдромі
40. Невідкладна допомога при септичному аборті
41. Невідкладна допомога при розриві промежини 2 ступеня
42. Невідкладна допомога при гіперосмолярній комі
43. Невідкладна допомога при гіпертонічному кризі у вагітних
44. Невідкладна допомога при гемотрансфузійному шоці
45. Інтенсивна терапія гострої форми ДВС-синдрому
46. Невідкладна допомога при септичному шоці
47. Невідкладна допомога при анафілактичному шоці
48. Невідкладна допомога при фіброїді, що народжується
49. Невідкладна допомога при вивороті матки в родах

Методика контролю

Контроль успішності здійснюється усною співбесідою на семінарських та практичних заняттях.

По закінченню курсів проводиться комп'ютерне тестування, залік в усній формі. В загальній оцінці враховуються результати комп'ютерного тестування та усної співбесіди.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Абрамченко В.В. Обезболивание родов. 1999
2. Абрамченко В.В. Активное ведение родов. 1999
3. Абрамченко В.В. Антибиотики в акушерстве и гинекологии. 2000.
4. Адамян Л.В. Кулаков В.И. (Под ред.) Эндометриозы: Рук-во для врачей. 1998
5. Адашкевич В.П. Инфекции, передаваемые половым путем. 2001
6. Айламазян Э.К. (Под ред.) Неотложная помощь при экстремальных состояниях в акушерской практике: Руководство. 2000.
7. Айламазян Э.К., Рябцева И.Т. Неотложная помощь при экстремальных состояниях в гинекологии. 2003
8. Айламазян Э.К. (Под ред.) Гинекология от пубертата до постменопаузы. 2004.
9. Акунц К.Б. Акушерство. Аттестационные вопросы. 2002.
10. Акунц К.Б. Атлас оперативной гинекологии. 1996.
11. Акунц К.Б. Атлас по акушерству. 1998.

- 12.Ариас Ф. Беременность и роды высокого риска: Пер. с англ. 1989.
- 13.Артамонов В.С., Федун З.В., Жесткова И.В. ДВС-синдром в акушерстве и гинекологии. 1993.
- 14.Безношенко Г.Б. Неоперативная гинекология. Рук-во для врачей. 2001.
- 15.Бохман Я.В. , Рыбин Е.П. (Под ред.) Полинеоплазия органов репродуктивной системы. 2001.
- 16.Бохман Я.В. Руководство по онкогинекологии. 2002
- 17.Василевская Л.Н. и др. (Под ред.) Гинекология. 2002.
- 18.Венцовский Б.М. Поздний гестоз. 2002
- 19.Вихляева Е.М. (Под ред.) Рук-во по эндокринной гинекологии. 2002
- 20.Вишневская Е.Е. Предопухолевые заболевания и злокачественные опухоли женских половых органов. 2002.
- 21.Воронин В.К. Акушерский фантом. 2000.
- 22.Воронин В.К. Акушерское обследование. 2001
- 23.Воскресенский С.Л. Биомеханизм родов: дискретно-волновая теория. 1996.
- 24.Вдовиченко Ю.П. (За ред.) Клінічні аспекти сучасної перинатології: Навчально-методичний посібник. 2005.
- 25.Гриноу. Врожденные перинатальные и неонатальные инфекции: Перевод. изд. 2000
- 26.Гуркин Ю.А. Гинекология подростков: Рук-во для врачей. 2000.
- 27.Дуда И. В. Физиологическое акушерство. 2000.
- 28.Жиляев М.И., Жиляев М.М., Сопель В.В. Акушерство: Фантомный курс. 2002.
- 29.Запорожан В.М., Цегельський М.Р. Гінекологічна патологія. Атлас: навчальний посібник. 2002.
- 30.Запорожан В.М., Міщенко В.П. Акушерська патологія. Атлас: навчальний посібник. 2005.
- 31.Зотов А.С., Белик Е.О. Мастопатии и рак молочной железы. 2005.
- 32.Козлова В.И. Вирусные, хламидийные и микоплазменные заболевания гениталий. 2000.
- 33.Коханевич Е.В. (Под ред.) Акт. вопросы акушерства. 2001.
- 34.Коханевич Е.В. (Под ред.) Акт. вопросы гинекологии. 2001
- 35.Коханевич Е.В., Ганина К. П., Суменко В.В. Кольпоцервикоскопия. Атлас. 1998.
- 36.Котвінkel Дж. (За ред.) Реанімація новонароджених: Підручник (перекл. з англ.). 2004.
- 37.Краснопольский В.И. Гнойная гинекология. 2001.
- 38.Краснопольский В.И. Патология влагалища и шейки матки. 1999.
- 39.Кулаков В.И. Экстренное родоразрешение. 1997.
- 40.Кулаков В.И. Обезболивание родов. 1998.
- 41.Кулаков В.И. Кесарево сечение. 1998.
- 42.Кулаков В.И. Акушерско-гинекологическая помощь. 2000.
- 43.Кулаков В.И. Отрасл. стандарты объемов обследования и лечения в акушерстве, гинекологии и неонатологии 1999.

44. Кулаков В.И. (Под ред.) Клинические рекомендации: Акушерство и гинекология. 2005.
45. Кулаков В.И., Серов В.Н., Абубакирова А.М. Интенсивная терапия в акушерстве и гинекологии. 1998.
46. Кулакова В.И. Леонова Б.В. (Под ред.) Экстракорпоральное оплодотворение и его новые направления в лечении женского и мужского бесплодия: Рук-во для врачей. 2000.
47. Лапароскопия в гинекологии /Под ред. Г.М.Савельевой, И.В.Федорова. 1997.
48. Манухин И.Б. и др. (Под ред.) Клинические лекции по гинекологической эндокринологии. 2003.
49. Михайлов И.Б., Ярославский В.К. Основы фармакотерапии в акушерстве и гинекологии. 2001.
50. Медицинская лабораторная диагностика. Программы и алгоритмы /Под ред. А.П.Карпищенко. 2001.
51. Норвитц Эррол Р., Шордж Джон О. Наглядное акушерство и гинекология: Пер. с англ. - 2003.
52. Озерская Н.А. Эхография в гинекологии. 2005
53. Основные методы исследования и оперативные вмешательства в гинекологии: учебное пособие /Под ред. Т.Н.Колгушкина и соавт., 1999.
54. Перинатальные инфекции: Практическое пособие /Под ред. А.Я.Сенчука, З.М.Дубосарской. 2005.
55. Полякова В.А. Онкогинекология. 2001
56. Практическая гинекология (Под ред. В.И.Кулакова, В.Н.Прилепской. 2001.
57. Прилепская В.Н. Внутриматочная контрацепция. 2000.
58. Прилепская В.Н. Роговская С.И., Межевитинова Е.А. Кольпоскопия. 2001.
59. Прилепская В.Н. (Под ред.) Поликлиническая гинекология – 2-е изд. 2005.
60. Роузвия С.К. Гинекология: справочник практического врача. (Пер. с англ.; под общей ред. акад. РАМН Э.К.Айламазян. 2004.
61. Руководство к практическим занятиям по гинекологии /Под ред. В.Е. Радзинского. 2005.
62. Савицкий В.Н. Биомеханика раскрытия шейки матки в родах. 1999.
63. Серов В.Н. (Под ред.) Руководство по безопасному материнству. 2000.
64. Сидорова И.С. Физиология и патология родовой деятельности. 2000.
65. Сидорова И.С. Методы исследования при беременности и в родах. Стандартные и новые технологии: Учебное пособие. 2005.
66. Сметник В.П. (Под ред.) Неоперативная гинекология: 3 изд. 2003.
67. Сметник В.П. (Под ред.) Руководство по климактерию, 2001
68. Степанковская Г.К., Венцовский Б.М. (Под ред.) Неотложное акушерство. 2001.

- 69.Справочник по акушерству, гинекологии и перинатологии /Под ред. Г.М.Савельевой. 2006.
- 70.Степанковская Г.К., Венцовский Б.М. (Под ред.) Неотложные состояния в акушерстве и гинекологии. 2000.
- 71.Хачкурузов Г.К. УЗИ в гинекологии. Симптоматика. Диагностические трудности и ошибки. 1999.
- 72.Чернуха Е.А. Тазовое предлежание плода. 1999.
- 73.Чернуха Е.А. Родовой блок. 2001.
- 74.Чернуха Е.А. Нормальный и патологический послеродовый период. 2006.
- 75.Шехтман М.М. Неотложная помощь при экстрагенитальной патологии у беременных. 2001.
- 76.Шехтман М.М. Руководство по экстрагенитальной патологии у беременных. 1999.
- 77.Наказ №503 МОЗ України від 28.12.2002 р. „Про удосконалення амбулаторної акушерсько-гінекологічної допомоги в Україні”. 2003.
- 78.Наказ №583 МОЗ України від 15.12.2003 р. „Про затвердження клінічних протоколів з акушерської та гінекологічної допомоги”. 2003.
- 79.Наказ №620 МОЗ України від 29.12.2003 р. „Про організацію надання стаціонарної акушерсько-гінекологічної та неонатологічної допомоги в Україні”. 2004.

Укладач:
к.мед.н., доцент

А.Б. Сухарєв

Робочу програму розглянуто та ухвалено на засіданні кафедри акушерства та гінекології, протокол № 1 від 30.08.2010 р.

**Завідувач кафедри
акушерства та гінекології СумДУ,
д.мед.н, професор**

В.І. Бойко

Робочу програму розглянуто та ухвалено на засіданні циклової методичної комісії з післядипломної освіти

Протокол № _____ від _____

**Голова циклової
методичної комісії,
доцент**

П.І.Січненко